

VADÁSZ- ÉS VERSENYLAP.

Szerda, april 20.

11. sz.

Harmadik évfolyam 1859.

Töredékek

egy öreg erdélyi vadásznak „Az erdélyi régibb és közelebbi vadászatok s vadak“ czimű emlékirataiból.

(Vége.)

Hogy az erős akarat milly ébresztő erővel bir, Zsibó fényes bizonyágát mutatta fel. Wesselényi lovagias bátor lelkülete kisugárzott egész körére. Mellette a lusta félénk cseléd pár hó alatt serény bátor ficzkó, merész lovas s jó lövő lett.

A nyugtalan s veszedelmekkel kapcsolatban lévő foglalkozásoknak orvos urak kevésbé barátjai: szakmájuk komolyabb, hogy sem illyesekre reá érnének. De a zsibói házi orvos Stapf, a kényelemhez szokott német úr pár év alatt szintolly bátor sőt vakmerő ficzkóvá vált, mint a többi s jóllehet a havasi vadászat alkalmatlanságai a kényelemtől merőben elütnek, többször megkért, hogy vigyem magammal valami nagyobb szerű havasi vadászatra. Derék Wesselényink ez időben már világtalansága miatt szobája szűk falai közé volt kárhoztatva.

Egy ősszel orvos úrral vadászatra indulánk. Az első nap történetesen számos hivatlan vendég jelent meg vadászatomra és egytől egyig üres tarisznyával. Ezeknek hatalmas közreműködésével az első falato-

zással az öt napra számított eleség utólsóig fölemésztetett. Megbizottam rémült tekintettel tudatá velem, hogy a rögtönzött vendég urak kegyéből nem marad egyéb mint a vadászatot félbe hagyva, haza takarodni. De én erről mit sem akartam tudni.

Szerencsére még az nap egy jó testes medvét elüténk. Örömmel tudatám a vendégekkel, hogy van már pecsenye bőviben s jól gazdálkodva három napig lesz min rágódni. Mire néhány helyből megfordulva egy s más ürügy alatt távozott. A hátralévők fanyalogva nyalogaták este a szokatlan s állításuk szerint szagos izetlen medvehúst. Éjjel hasrágás s minden bajról panaszkodtak. A viradat egyiket sem érte már köztünk.

En szenvedélyből, orvos úr jobbadán becsületből jól találók magunkat s vidáman folytatók a vadászatot. Az utolsó nap reggel a Burlója rengetegéből a szó szoros értelmében a zajló hajtókkal együtt ténfergett ki nagy restül az izmos örvös medve, egyenest orvos úrra. Ez fegyverét fához támasztva, készülöben volt állását elhagyni. A váratlan jelenetre frissen fegyvert ragadván, a visszaugrott vadat farba vágá. Ez elbődülve, szokása szerint, törve szaggatva kapaszkodék mindenfelé : én egy emelkedett dombról a jelenet szemtanúja lévén, harsány hangon rikolték a hajtókra, hogy szétfutván engedjenek utat a felbőszült vadnak. Szerencsére megérték jelszavaimat, másként néhány ártatlan hajtóval gonoszúl lakoltatja meg az elhamarkodott lövést.

A szokásos tanácskozás után az elszalasztott vadat a tulsó észkason vélők feltalálhatni, minthogy ott volt az egész környékben a legerősebb fenék. A peczért a pórázra fűzött kopókkal a patakon felfedezett medve csapásán hagytuk olly utasítással, hogy addig ne bocsásson, míg a nyomot el nem veszti, vagy legjobb esetben fektéből ki nem szökteti. Ez hosszas mászkálás után szinte az árok torkolatán megpillantá a patak medrében sebeit kényelmesen szítató vadat s a kopókat reá bocsátá. A medve vontatva vánszorgott fel s dorombolva fogott a bércznek. A kopók beérték, az egyik gondatlanul rászökvén oldalbordája bedobásával lakolt. A keserves nyivogásra a többi is kedvet veszelve maradozott el. És így a medve csak magára kopó nélkül ért ki a tetőn felállított lövészekre.

Itt egy öreg vadásztársunk kényelmi vagy önbiztosítási célból egy leégett odvas fába hónaljig beereszkedve, készen várta. Alig pár öl távolságról reá eserszent, de fegyvere nem vesz tüzet. A hangra oda pillant a medve, azonnal neki szökik s mint egy teli zsákot kirántja az odúból,

össze-vissza vagdalja s azzal tovább ballag. A szerencsétlent eszméletén kívül találtuk. Orvos úr rögtön hasonszenvi cseppjeit alkalmazá, később a jéghideg patakba fekteté, melyben eszméletre térvén, két csepp arnicát adott be neki s ezután éji tanyánkra szállíttatá.

Mi pedig tovább kísérők a gargonzás medvét, de nem sokára reánk sötétülvén, fel kelle hagyni s tanyára ereszkedni. Valóban bámulatos vala a hasonszenv sikere. Öreg vadászunk roncsolt testén hét körömvágás volt látható, többire mind mély sebek. S mind a mellett a 60 évet haladott koros öreg kevés nap alatt felgyógyult s mind maiglan egészségben él. Egy kis törés vagy vágás rendesen seblázt szokott eléidézni, de ez itt merőben kimaradt.

Máskor a rengeteg névtelen völgyet hajtottuk. Lenn a völgy fenekén soká ugatott két kopó. Tapasztalt vadász bizonyos lehete a medvéről. A többi kopó más irányban özet zavart s egyes lövések után elhallgatott. Jó hosszasan csak a hajtók és kürtösök tompa moraja volt hallható, más semmi : midőn a lövészek felső szárnyán, de tőlem nagyon távolról, egymásután két lövés történt. Ujra hosszas szünet. Azonban felettem a tetőn, már nem távol, egy gyenge lövést, azután gyermekesivitást s nem sokára két kemény lövést, nyomba utána egy öreg pályatársam kiabálását hallám : hogy ne hagyjam, mert mindjárt beéri a medve. Mire látom is hosszú ugrásokban lefelé nyargalni a meredek lejtőn egyenest nekem tartva : és szorosan nyomában a hátulso ballábára sántító s böszültségében gonoszul bömbölő medvét.

Az öreg bajtárs fiatal korában híres tánczos volt, de kétlem, hogy akármilly magas kedvében illy gyors léptekkel aprózta volna a fris csárdást, mint a milly hosszú szökdősések közt lejtett most felém. Szelesség soha sem volt tulajdona, sőt épen csendesen fontolva mérte ki lépteit. De a jelen eset kivételt tett s ő hanyatthomlok rohant felém, a fontolgatásra legkisebb időt sem hagyva. Rohamfutásából kimértem, hogy ha hozzám elviheti, nem akaratból is elüt s ekkor a haragos vad mindkettőnk nyakon kap. Azért többször rá kiálték, szökjék ki útjából, hogy löhessem. De a futás közt nem értvén, eszeveszetten rohant nekem. Azonban mielőtt hozzám érhet vala, leverte üldözője s irgalmatlanul pofon kapá; fővege messze repült fejről. Még mind fut, de újra beveri és most keményen oldalba dobja, hogy azonnal összeomlik.

A csiklandós jelenet előttem alig nyolcz lépésnyire folyt le. Jó szeren-

csére nem voltam ijedt, különben gonoszul megjárjuk. Egy percz sem volt veszteni való. Sietve czélba kapám; lövésemre élet nélkül rogyott össze. A jól irányzott golyó agyvelejét zúzá szét. Ekkor fegyveremet a fához támasztva örömkönyök közt tapogatám bajtársam koponyáját s oldalbordáit, minthogy a hatalmas ütlegek után szentül hittem, hogy bár egy csontja se maradt épen. De nagy örömökre mindent rendén találtam, roncsolt testén csak néhány kék folt s jobb lába tomporáján egy kis körömvágás vala látható.

A gondviselés elhárítá fejünk felül a nyilvános veszélyt; ép kézlábal s még csak nem is megviselve és vidáman ereszkedénk éji tanyánkra. Itt vadászaink egybegyülekezvén, általok jöheténk tisztába a múlt események részleteiről.

A medve két jókora bocsával az árok fenekén sokáig ugattatta magát a két kopóval. Az öreg Csákó vezérkopó hevétől elragadtatva nem tartá meg az illő közt s vigyázatlanságáért fülének megroncsolásával lakolt. A csipős leczke után nyakrafőre futott vissza a hajtókhoz s az egész hajtás alatt nem távozott többé a peczér mellől.

A medve pedig bocsaival csendesen huzódott előre a hajtók lármája előtt. A völgy felső torkolatán felállított lövészek közt egy kezdő, csak most legelébb nagy vadra álló fiatal lövész előtt néhány lépésre meghökölt s hosszasan bámulá. Az ifjunak kisebb gondja a lövés: sőt ijedtében épen föld alá bújna, ha tehetné. A szomszéd állásról egy régi bátor lövész belerestelvén a hosszas várakozásba, jó távolról reá durrant. Lövése a medve orraczimpáját sodrá el. Ez böszülten hasíta az előtte reszketve báméskodó ifjunak, kinek csak annyi ideje maradt, hogy hirtelen hátat fordítva, egy izmos ágat mindkét kezével megragada. A medve pedig első lábaival vállaira felszökik. Nagy szerencséjére a szomszéd puskás e pillanatban ellövé az egyik bocsot, melly egy kis nyivogás után fel is bukott; az anya azonnal lepattant az ifju vállairól s a még életben maradt bocsával nagy dunnyogás közt elczammogott.

Egy gyerek inasomat gyakori kérésére egy kised, csak göbecsesel töltött verebész-fegyverrel most először hagyám álláson, csakugyan azon meggyőződéssel, hogy a meredek kősziklák közt legfelebb császármadár, de vad fel nem hatolhat. De felmászott biz a medve rossz kedvében; a gondolatlan fiu meg azonnal reá lőtt s jól meg is göbecsezé, de az is rögtön megrohaná. A fiú futásnak ered: s hogy a vad meg ne ragad-

hassa, olly mesterkéltn cseleket vet előtte, mint jól sarkalt nyúl az agár előtt.

Sivítására az öreg bajtárs rögtön segítségére siet és látja, hogy a fiu honnan fázik annyira, de azt is, hogy a medve most mindjárt fogja, miután a fiú kifogyott már a eselvetésből. A tapasztalt vadász fegyvere egyik csővét frisen felsüté a levegőbe, hogy ez által a vadat tévedésbe hozza. És úgy is történt: a medve meghökölt, a fiu időt nyert, befutott a sűrűbe, beveté magát a kövek közé s ijedtében úgy oda lapúlt egy kőszirthez, hogy később alig tudunk reá akadni.

A medve pedig bámulásából magához térve az öreg előtt jó közel ismét a fiu után eredt. Az öreg a második csővel szokott hidegvérrel reá tüzel, de megmagyarázhatlanul annyira hibásan, hogy a helyett hogy fültön csipje, mit nagyon könnyen tehet és a mit szokott jó célzása után bizton várni is lehet vala: közel egy öllel hátrább, hátulsó ballábát zúzá szét. A medve felbukott, de frisen felszökött s gonoszúl megkergeté.

Másnap tovább folytatók a vadászatot. A megroncsoltak közül egy sem maradt hátra. Vidám, jó kedvvel foglaltak állást, mintha semmi sem történt volna. De a megillasztás egyiknek se szegte kedvét. Öreg bajtársam azután több medvével nézett szemközt és el is terített néhányat s mind máig kedvtelve mássza a bérczeket. A két kezdő suhanczból bátor vadász vált, ellenkezőleg mint némelly elpuhult sarjadék, kit ha pályája kezdetén egy kis baleset ér, azonnal rosz jelnek nézve, gyáván más térre fordul s marad aztán félemler.

* * *

A havasaljiaknak van egy különös fajuk, többire szolga emberek, kik uroknak kecskéit minden téli koszt nélkül, sajátságos módon kiteleltetik. Késő őszen a havak a lapályos legelőről kiszoritván, felhajtja a kecskenyáját a havas bércz rengetegeibe. Itt reggel kiszemeli az izmos terebélyes bikket s ontani kezdi, vágását úgy alkalmazva, hogy ez egy másodikra, az meg egy harmadik fára hulljon: mi által egyszerre több élőfát döntson le. Mert minél több, annál nagyobb a nyereség. E működése néhány óráig tart, mialatt nyája bizonyos távolságról, kérődzve sovárogja a készülöben lévő ebédet. Miután pedig a százados bikk leomlik, a pásztor rikkantására megrohanják az éh kecskék s éles fogaikkal a farügyes ágakat és fahajat apróra lehántják. Mi alatt a pásztor a mély

havat elharizsálván tüzet gyújt s hat icczés vas bográcsát hóval megtömve a szolgafára akasztja; ha ez felbuzog, általvetőjéből tengeri lisztet tesz bele s puliszkává keveri, szomját pedig a bográcsban felolvasztott hólével oltja. A vendégség után a fagallyakon hosszát nyúlik s nagyot alszik. Mert az álmát éjjel a fenevadak miatt merőben nélkülözi. A kecskék rendszer ebédjüket elköltvén leheverednek, de a pásztor nem sokára indulásra nógatja. A mély havon ő maga tör utat, kecskéi nyomában mendegélnek és beereszkedik valami mély árokba, a hol szélvihartól némileg védve, éji tanyán marad. Az éjet állva s ébren virasztja; a nyáj körül néhány tüzet gerjesztve, hogy a tűzvilág a ragadományra sovárgó vadat elrezzentse. De ha éjjel, amugy havasi módon tenyérnyi hópelyhekben kezd havazni, a kecskés azonnal felkölti nyáját és szünet nélkül mozgatja s terelgeti, mi által a havat letapostatja, hogy kecskéit a sűrű havazás általi elboritástól mentesítse.

A gazda hazulról időnként tengeri lisztet s dohányt dugdos az előre kijelölt faodúba vagy sziklaüregebe: de gondosan elrejtve, hogy a vadak fel ne fedezzék, mi által a pásztor sovány konyhája nagy rendetlenségbe jöjné.

Napjaiban nincs változás. A mai úgy telik mint a holnap, tökéletes egyformaságban. Néha hónapokig sem lát emberi lényt. A társas élet körén kívül áll, kirekesztőleg önerejére hagyatva. Még csak hű komondorait is nélkülözni kénytelen, minthogy ezeket nincs mivel tartania.

Egy földbirtokos ismerősöm kecskésének néhány év előtti története az elhagyottság némi ismertetésére vezet. A szokott megebédlés után töri a kecskés a mély havat, utána a nyáj egyenként. Midőn a kecskék egy nagy fa mellett felrezenve, ijedten szétfutának. Ez visszatér és vizsgálgatni kezdi a megrebbenés okát. A vastag élőfa alsó részén nagy odút fedez fel. Ebbe bele kukucsál, de semmit sem vesz észre, csak hogy nagyon kellemetlen szag üt meg orrát. Fejsze fokával megkongatá az üres fát. Többszöri ismétlés után a fa belsejéből hallatszó gyenge morajt szintén a tetejéről véli hallani. Az oduban nyestet remélvén, jó áldomás reményében hosszú rudat dug fel az odúba, de a nyestet a zaklatásra se mutatá magát. Azért száraz gallyat rak a fa odvába s meggyújtja: mire a moraj sűrűbben s hangosabban tör ki. A suhancz résen van felvont bal-tájával, hogy a nyestet kiszökésével elűthesse. De most egyszerre mintha haragos menykő ütne le, borzasztó robajjal omlik lefelé valami nagyszerű

teher : első ijedtében az élőfa egybe omlását hívé. És egy nagy medve hanyatthomlok omlott be a tűzbe. A megrémült kecskés most hatalmas vágást tesz a medve orrába, ez gyorsan visszarántá a fejét, de a fojtó füstön s hő parázson nem maradhatván, minden áron menekülnie kell s újra kétségbeesve rohant ki. A ficzkó most még keményebb vágást tesz s az orr porcogói közt fennakadt baltát vissza nem rántathatván, a medve magával vivé. És futtában inkább kétségbeesés, mint támadási czélből első lábával félreüti a kecskést. A csekély dobás a jámbor oldalbordái közül hármat tört össze. Ez azonnal ajultan rogyott össze. Sok ideig maradt eszméletén kívül, míg utóbb ocsúdni kezd. De most éles fájdalmát is túlszárnyalá egyetlenegy nélkülözhetlen fegyvere utáni mély bánata, melylyel nyájának fát ontott, saját eledelét s italát megkészíté s a fenevadaktól magát és kecskéit védhette. Kínos helyzete felvánszorgásra nógatá; búsan tekintgete a medve véres nyomaira s fájdalmas erőködés közt kezdé azt kísérgetni. Leirhatlan örömeire alig néhány ölnyi közre a medvét élet nélkül elnyúlva s mindennél becsesebb baltáját a vad orrán fityegve pillantá meg.

A gonosz helyzet megmérését bizom ezennelaz ember- és nem emberbarátra. Mert ha naponként bikkfát nem onthat, nyája éhen pusztúl el. A csendes házi élet kényelmeihez szokott ember egy vérkelés vagy tüzes pattanás miatt hetekig fekszik puha ágyán, mialatt minden mozgásra vagy önmegegöltetésre merőben alkalmatlan. Midőn magános emberünk egybezúzott oldalbordáival s az e miatti sebláz kínos fájdalmai közt mégis úgy kénytetik ontani a fát, mint egészséges állapotában. A mint később elbeszélte, több ideig minden fejszevágásra olly éles nyilalást érzett, mintha a falusi cigány kovács hosszú éles szeget ütött volna oldalába. Sebláza négy, oldalfájdalma kilencz napig tartott. Minden orvosi sőt legkisebb emberi segítség s ápolás nélkül egyedül az áldott természetre hagyatva, mégis felgyógyult: egybezúzott oldalbordái, minthogy sebészi kéz nem érinthette egymáshoz, göcsösen és rendetlenül, de egybeforradtak. És soha sem érzett vele későbbi fájdalmat. Mind maiglan ép erős ember s vidáman folytatja kecskési működéseit.

A medve bundáját gazdája zöld fogasan láttam diszlenni és orrán a két jókora baltavágás nyomát.

Az így élő pásztor hat hó leforgása után a társasági élethez szokott ember által nem is sejdithető sanyaruságok után, vihar és fagyaló hide-

gek miatt korom feketére barnított arcczal, de romlatlan gyomorral s edzett erővel ereszkedik le nyájával falujába.

Ez megezáfolja azon állítást, hogy egészség és testi erő csak jól táplált testben található. Mert az illy pásztorember rendszeren késő vénséget ér, a betegséget csak hiréből ismeri. Fogai hófehérek s aczélkeménységűek, izmos farkas szájában is megjárják. Láttam a kecskést hajlott korában fogai közt mogyorótösszeroncsolni s magavetésből kemény héjával együtt lenyelni.

A rendes élethez szokott ember az egyszerű kecskést sajnálatra méltónak s az élet örömeitől megfosztottnak véli. Felfogása szerint igaza lehet. Ámde ha a kecskést halljuk élte rendszerét rajzolgatni, szintén mint a huszár toborzáskor, széles e világon más gyöngyéletet nem ismer. És a ki e fanyar életrendszert megizelinti, ritka eset, hogy azután a csendes falusi életbe magát beletalálja. S ha történetesen katonának vitetik, a tápláló eledelék mellett, a cifra meleg gúnya alatt elmecsevész, eszten-deig sem viszi s kiszárad az életből.

A természet nagyszerűségei közti hosszas magánylét az illyen embert gondolkodásra vezet s némi költészetet ébreszt másként homályfödte lelkületében. A havasi őszi vadászatokon éjjelenként a közvadászok órákig hallgatják a nélkülözhetlenné vált meséket. A mesemondó rendszeren a kecskepásztor. Néha engem is figyelemre birt regékben az egybefüggés és következetesség. A szöveg többnyire nagy igazságokon s elnyomatásszülte forradalmi eszméken forgott. A főszereplők: a főispán, szolgabíró, pandúr, paraszt ficzkók, angyali szépségű parasztleányok: eselszövények s mesterkéltnél kalandok közt.

T á r o g a t ó.

(Tisztelet annak, kit az megillet. — A tavaszi szalonkaidény általános jelleme; Slavónia, Nyitra, Sáros, Fejér, Komárom. — A pesti versenyek s a porosz lökiviteli tilalom. — Verzug, Golden Pippin s még néhány német ló múltja dióhéjban. — A Derby és Oaks jelöltjei. — A club des francs chasseurs.)

Midőn lapjaink jelen számában befejezzük „Az erdélyi régibb és közelebbi vadászatok“ t ö r e d é k e i t, nem tehetjük ezt a nélkül, hogy legszívélyesebb köszönetet ne mondjunk a lelkes „öreg erdélyi vadásznak“ a becses műért, mellyet mind a tárgy érdekessége, mind a tiszta erőteljes zamatos előadás, mind pedig az azt átlengő buzgó férfias szellem, általános figyelem tárgyává tön. Reméljük lesz

még idő, midőn e most méltán „töredékek“ czimet viselő emlékiratok kiegészítve s egy még becsesebb egészé összeforva látnak napvilágot, hogy irodalmunknak e nemben valóságos kincsévé váljanak, mellyben — az elejétől végeig érdekelt olvasó a vadászati élményeken kívül történelmi adatokat, társadalmi rajzokat, jellemzéseket, fajképeket, itt ép humort, ott komoly és buzdító honfiúi irányt találand — s mindezt ama biztos hű ecsettel adva, minővel csak az bírhat, kiben a vadászszennvedéllyel s félszázados tapasztalással a természet nagyszerű költészete iránti érzék, kora nevezetes férfainak s a nép minden rétegének ismerete, „tisztá sziv és tiszta elme s a hazának hő szerelme“ — egyesül.

A tavaszi szalonkaidény — több oldalról vett összhangzó tudósítás szerint nagyon közepes eredménnyel folyt le. Ennek oka leginkább az időjárás változékonyságában keresendő, melly déli vándorainknak az afrikaia partokról s az Archipelagusról elindulását követte s minőlfogva hozzánk elszörtan érkeztek. A martius végével beállt zordabb idő s az északi hegyekben esett hó azonban az átvonulókat maradásra s a már elvonultakat hátrálásra késztvén, ekkor néhány napon át sürűbben mutatkoztak. A veszprémi, komáromi, nógrádi, honti, turóczy, nyitrai vadászok april első napjaiban örültek legkedvezőbb sikernek. Igy Nyitra megyében Czabaj vidékén — hol az idény nagyon soványan kezdődött — később pár nap alatt 80 darab esett. Erdélyből nem vettünk hirt.

Európa legnevezetesebb szalonkázó területeinek egyike mindenestre Slavónia s itt b. Prandau birtoka Valpó, hol a váltakozó liget, erdő, remise, nedves puha föld és lanyha lég a délről érkező vendégeket huzamosabb maradásra bírja s hol a szalonkák rendesen pihenő állomást tartanak. Valpónak e kedvező körülményeket felhasználó birtokosa ezeket czélszerű intézményekkel és berendezésekkel kapcsolta össze, mellyek az ottani szalonkavadászatot ép oly élvezetessé mint sikerdüssá teszszik s mellyeknek bővebb ismertetése egy jeles tollból ígért czikknek lesz érdekes tárgya. Addig is, minthogy a valpói siker a magyarországi vadászatok s az egész szalonkaidény általános mérveül tekinthető, röviden megjegyezzük, hogy az idén martius közepétől april első hetének végeig Valpón lőtt szalonkák száma 800-ra megy s e nagy szám mellett is csak közepesnek van tartva az eredmény, mert jobb idényekben a lőtt darabok száma ezeren felül jár. A jelen évtizedben legjobb volt az 1853 év, midőn a tavaszi és őszi idény-eredmény összes mennyisége az évszámot haladta meg.

Sárosból april 2-áról Péchy Ignác úrtól a következő tudósítást vettük:

„A sportvilágban az idén rövid fegyverszünet volt; alig függtek hat hétig fogason fegyvereink, midőn a szomszéd Abaujból jött az első hir, hogy itt a szalonka.

E váratlan — Sárosban rendkívül kora megjelenése a szalonkákknak, már martius 14-én felvillanyozta a vadászokat s mint hajdan „Kristus voseres“-sel, úgy üdvözlék most egymást a találkozó sportsmanek: „itt vannak a szalonkák!“

Villanyos drót nélkül is elhatott megyeszerte az örvendetes hir, leszedte mindenki fogason nyugvó fegyverét, tarisznyáját; rendezte löszereit és sietett az erdőbe, hogy a hir alaposságáról meggyőződést szerezzen.

Nem volt többé kétség — a megye legéjszakibb részeiből is egymást érték a tudósítások, hogy láttak — lőttek — ettek szalonkát.

Ennyi minden oldalról érkezett kedvező hír folytán martius 26-ára tüztük ki az első hajtóvadászatot és felfogadván a hajtókat, a vadászatot a sebesi erdőkben daczára a helyszínére megérkezettünk keletkezett roppant hófergetegnek — megtartottuk.

Délelőtti tizenegy órától délutáni három óráig vadászva, miután a szél mindenki türelmét megzavará, egy pár szalonkával haza távoztunk, abban állapotodván meg, hogy Feketepatakon folytatjuk kedvenc multságunkat.

27-én este sereglettek össze Bujanovits Rezső feketepataki lakában a vadászok, kik a szivélyes házi úrban egyiránt tisztelik a jó barátot, a kedélyes embert, a szenvedélyes vadászt; — daczára a tavaszi mezei munkáknak jelen voltak: Dessewffy Kálmán, Füzeséry Antal, Menyhért, Irányi István, Kádas Miklós, Kálmán, Keczer Sándor, Bujanovits Frigyes, Péchy Ignác, Radvány Imre, Semsey Vilmos, Szinyey Jelix, Szulyovszky Ágoston és Ujházy Albert.

A szél szárnyas-vadászatoknál — a legalkalmatlanabb vendég s minthogy ennek aequinoctialis dühét maga Aeolus sem fékezheti, annál kevésbé tudtunk mi olly helyre eljutni, hogy dűhe ellenében a felszálló szárnyast biztosan célba vehettük volna; három napig zavarta folytonosan multságunkat és ez volt oka, hogy csak 18 szalonkát tudtunk elejteni.

Mart. 31-ke a Simonka és Libánka hegláncz hóleplevel viradt reánk — a szél viharrá fajult s ezekkel szövetségben a hideg merő lehetlenné tevé a vadászat folytatását. Eloszlottunk tehát, olly kölcsönös ígérettel, hogy mihelyt az idő engedi, ismét egybegyűlünk; multságunkat azonban nem Feketepatakon — de valószínűleg Kerekreten Szirmay Pál barátunknál folytatandók.

Egy különös eseményt kell még felemlitenem, mi vadászatunk másod napján, midőn a cserjésekből haza indultunk, gróf Barkóczy erdészével történt.

Az erdész, egyik csöszével lassú léptekben haza Csákyóra mentében, zörejt hall a sűrűségből, szerinte alig 40—50 lépésnyire a bokrokban; megáll s vállán függő fegyverét gyorsan levévén várja, mi fog az erdei útra kibújni? alig telt bele néhány perc és egy farkas üti ki fejét, melly az alkonyodó időt használva — a hegységből hihetőleg vadászni ballagott a rónára; kettős lövéssel földre teríté a birkavadászt, kinek a Simonkában maradt négy társa ugyanazon éjjel a hermányi erdőkben tanyázó sertésnyájából hat darabot elszagattott.“

Mint ütött ki a kerekreتي vadászat s élnek-e még a simonkai farkasok? erről csak jövőre várjuk és kérjük a szives tudósítást.

Fejérből J. Béla úr a szalonkázás csekély eredményét úgy látszik a viselt dolgok nedélyes előadásával akarja pótolni s így ír:

„A tavaszi szalonkavadászat megyénkben ez idén nem valami különösnek mondható. Az ohajtva várt vendégek, mellyek megyénk északnyugati berkeiben, a Bakony végesűcsán és a Vértesen nagyobb számmal szoktak megjelenni, az idén a régi német naptármondókat semmibe sem vévén, nagyon korán s „Oculi“ előtt már majdnem három héttel mutatkoztak, de csak gyéren s szállingózva — bizony elfért

volna mellettük még néhány. Mindamellett Moor tájékán, mint ezt biztos kütföböl tudjuk, már igen sokat — — hibáztak el.

De ha már az erdei szalonkák olly kevésse feleltek meg várakozásunknak, akkor a gyepi szalonkák eljárását legalább is gyöngédtelennek kell nyilvánítanunk, minthogy ezen minden emberiségből kivetkőzött éhetetlen madarak, a reájok épített vérmes reményeket kimaradásukkal végkép megbuktatták.

A velencei tóban azelőtt sem volt soha sok illy szalonka s csak in transitó ejtetett néha-néha egy; de a boldog emlékü Sárretében, a seregélyesi, bárándi sat. sat. tavainkban és mocsárainkban, hol a nevezett szárnyasok más években úgyszólván rajzottak — az idén alig volt egy-egy található. Több oldalról tett sikeretlen próbák és fürkészesek tanúsítják ezt — s magunknak is volt alkalmunk a főnebbi állítás valóságáról meggyőződünk.

Igy, a többi közt, megyénk egyik legszenvedélyesebb sportsmane b. S. H. szervezett vadászatot mart. 28-án, gyepi szalonkákra a seregélyesi határban. Tizen lehettünk vadászok (köztünk néhány lövész is Z. I. értelmezése szerint), kik szabályszerű rendben gázoltuk végig a keskeny, de nagyon hosszú s más időkben a gyepi szalonkák által nagyon szívesen látogatott poesztát. De bizony abból ez egyszer nem hoztunk ki egyebet, mint 2 (mondd két) gyepi szalonkát, 2 száresát, 1 náthát és 1 csörgő kacsát, — ezekért pedig kár volt vala bemennünk.

Na de aztán szitkozódta is vadászaink mindnyájan és mindaddig, míg a vadásztanyán egy pyramidalis nagyságú tálban párolgó gulyáshús ki nem derité morgorva arcaikat. Tévedés volna azonban e „kiderítést“ egyedül a gulyáshús érdemétől róni fel; hatalmasan járult ahhoz több rendbeli borral tölt savanyúvicces palaczk, melly aztán annyi jó és ros vizet idézett elő, hogy Kakas Márton egyszerre beszerezhetette volna itt téli szükségletét. Ez az egy jó oldala legalább megmaradt még hajdani szép szalonkavadászatainknak.

Mi lehet azonban oka annak, hogy különösen a gyepi szalonkák évről évre kisebb számmal jelennek meg nálunk? E kérdést egy tapasztalt s a vidéken nagy tekintélyül elismert vadásznak is tettük, ki érett és mély megfontolás után a kérdést azzal fejté meg, hogy „tudja a f — manó!“

Eddig közöljük t. levelezőnk sorait, elhagyván ezekből az utólsókat, mellyekkel a sikertelen kirándulás ellen kikelve írja, hogy hasonlóknban résztvenni többé nem akar. Ha valahol, úgy a vadásznál tűnik ki a mondat igazsága, hogy „a türelem rózsát terem.“ A jövő idény bő kárpótlást nyújthat a jelenért, mint nyújtott H—n F. bárónak, ki komárommegyei birtokán több éven át hasztalan várta az erdei szalonkákat s az idén — míg másutt gyérebbe mutatkoztak — hozzá olly sűrűn látogattak el, hogy ő egymaga többnyire esti leseken 26 darabot lőtt.

A pesti versenyekre nevezett lovak sorozatában első pillanatra feltűnhetik az, hogy az idén sok új szín és új név fog a pesti gyepen felmerülni. Különösen Németország lesz erősen képviselve, minék kettős okból örülünk; az első az, hogy versenyterünk olly vonzerővel bir, miszerint a távol északi Németország nem sajnálja legjobb lovai néhányát ide fárasztani; második az, hogy honi lovainknak alkalmuk leend mérkőzni az idegenekkel, miből majd saját haladásunk fokára lehet vonni

tanulást. Reméljük, hogy a bejelentett híres lovak eljöttét se betegség se azon körülmény nem fogja gátolni, miszerint e háborús színű időkben Poroszország is kiadta a ló kiviteli tilalmat s e tilalom a versenylovakra is kiterjed. A berlini lovar egyesület folyamodott már e megszorító rendszabály megszüntetéseért s kérelmének kedvező sikere remélhető. Ha tehát Verzug, Golden Pippin, Zulu, Peto, Kate Tulloch, Gunderitha, King Pippin, Sobiesky sat. megjelennek: jó lesz múltjokkal előre kissé megismerkednünk.

Gróf Wilamowitz öt éves pej méne Verzug a német gyep és tenyésztés egyik büszkesége, melly taval és harmadéve Boroszlót, Berlint, Doberant, Hamburgot, Pardubitzot, szóval Németország első rendű gyepéit bejárva, majdnem annyiszor nyert, a hányszor futott. Jelesül, taval hétszer pályázott és győzött egymásután, míg végre hire nimbuszát Bäden-Bäden kissé durván rántotta le, hol hét franciaországi telivérrel kelvén versenyre, nem csak nem győzött, de utolsónak maradt. Ennek okát némelyek többféle körülményben keresték, mondván, hogy Verzug a bádeni futáskor szeptemberben már túltelt testü volt s különben is nem azért nem ment, mintha nem tudott volna, (mert hiszen a győztes Maladetta a tért hosszabb idő alatt futotta be, mint Verzug hasonló tért már több ízben ezelőtt), hanem mert nem akart, mert szeszélyes volt. Mások szerint Verzugban az hiányzik, mit a turfiták szívnek neveznek. Erről vagy ellenkezőjéről lesz talán alkalmunk meggyőződni a pesti gyepen, hol a taval elsőnek tartott német ló jeles vetélytársakkal kerül össze s $3\frac{1}{2}$ mértföldet kell futnia, minő távolságra eddig még nem vállalkozott.

Gróf Hahn két lovat hoz. Az egyik Verzug testvére Blackdroptól a 3 éves p. mén King Pippin, melly már két éves korában lépett fel Boroszlóban s bár Riff Pirat által $\frac{1}{2}$ lóhosszal veretett meg, de négy mást vitézül hagyott maga után. Aes triplex circa pectus habet, hogy a magyarországi legnagyobb díjért mer sikra szállani. — A másik ló Golden Pippin Collingwood-ivadék, melly taval hét verseny közül ötöt nyert s csak Verzug elől hátrált. Úgy látszik mind ez mind amaz a puha gyepet keresi, mert a freudenau kemény talajra egyik sem jelen meg.

Gróf Alwensleben Zulu-ja nálunk szintén új. Taval nem futott, de 1857-ben jól viselte magát, mert négy verseny közül három verseny volt az övé, még pedig olly lovak ellen, mint A good Joke, melly egy ízben Verzugot verte meg s mint Midhope, melly taval nálunk az ezer aranyra 2-ik volt. — Ugyan e gróf másik lova a Károlyi-stakesre nevezett Gunderitha. E most négy éves pej kanca előzményei tetszősek, mert taval Berlinben, Boroszlóban, Doberanban ötször futott háromszor nyert — s midőn vesztett, olly lovak után, minők Verzug s az alkalmasint ennél is jobb Kars, jött be másodiknak.

Peto, Kate Tulloch és Sobiesky, mind a három Angliában nevelt telivér. Az első Németországban még eddig nem mérközött s lábai úgy látszik fáznak a kemény talajtól, miért Bécsbe nincs nevezve. — Kate Tulloch taval jól védte angol renomméját, mert Ratiborban két, Boroszlóban és Pardubitzban egy-egy díjat nyert s többször nem is futott. Az igaz, hogy nem is volt első rendű vágytársakkal dolga, ollyanokkal semmi esetre, minőkkel itt az ezer aranyért lép a sorompók közé; vagy talán csak a hölgyek billikomáért fog küzdeni? — Sobieski nem

rég jött át Angliából, hol még a másodrendű lovak közt sem foglalt helyet. Na de hiszen nem is vágyik a legmagasabbak után s a Széchenyi-díjért fog honfitársával a hozzá méltó Lucca della Robiával versenyezni. Bővebb s a többi lovakra is kiterjedő tájékozásra e lapok „Jó s“-át kérjük fel.

Mig azonban mi tájékozunk, addig a brit földön már javában folynak a versenyek, melyekről egy összefoglaló szemlét más alkalomra tartunk fel, most csak azt jegyezvén meg, hogy az első nevezetesebb verseny a „Chester Cup“ május 4-én lesz s erre Drogheda és Polestar a kedvencek. A május 10-ki 2000 guineára, valamint a jun. 1-sei Derbyre is The Promised Land a hónapok óta állandó kedvencz, az Oaksra pedig ujabban Ariadne.

Az európai vadásztársulat működéseiről Afrikában — nem sokára ismét fogunk részletes jelentéseket közölhetni. E társulat most *Club des francs chasseurs*-nek nevezi magát s a híres Jules Gérard vezetése alatt következő tagjai szállottak hajóra Marseille-ben mart. 11-én, hogy Bône-ban kikötvén, Algériában a tavaszi vadászatokat megkezdjék: gr. Branicky Konstantin, hg Galitzin Sándor, Zamoisky János és István grófok, Poukalof Plato és Krassowski Andor urak; továbbá Valoreck, Konstantin gróf vadásza, négy más vadász s két ostorász, kik gr. Branicky Xavérnak tiz ebből álló falkáját viszik magukkal. E vadászok — szétpattanó golyóra készült tizenkét Devismefegyverrel rendelkeznek, melyeknek czélszerűsége és hatótósága ujabban is bebizonyult Egyiptomban, hova Halim pasa kir. hercege számára küldötték Franciaországból néhány darabot. E fegyverekkel Halim pasa és szárnysegéde de Tannyon úr elefántokra vadásztak s olly sikerrel, hogy a nagy életerejű roppant állat az első lövésre rendesen holtan rogyott össze.

A bécsi handicap terhei.

	font		font
Frolic 6é. p. k.	106	Marie O'Moor 3é. p. k.	82
Ellinor 4é. fek. k.	92	Inheritess 4é. p. k.	94
Fonsy 5é. fek. p.	103	Galvanism 10é. p. k.	108
Zulu 5é. p. m.	106	Lucca della Robia 4é. p. m.	105
Gunderitha 4é. p. k.	105	Coal Black Rose 6é. fek. k.	116
Maritorne 4é. p. k.	96	Antelope 5é. p. k.	100
Stella 4é. sga k.	96	Orlando 4é. sga m.	96
Sultana 4é. p. k.	99	Pan 10é. p. m.	112
Mme Rachel 5é. sga k.	109		

Rhinoceros-vadászat

E rendkívül vad állat Bengália őserdeiben található, hol mint egy- vagy két-szarvú jelen meg egyéb lényeges különbség nélkül. A bi-nocerosnak egy példánya néhány év előtt Barrackporeban fogva tartatott egy erős kerítésű ligetben, mellynek árnyas lombjai alatt bő vizű tó állott rendelkezésére. Ebben hevert ő a nap leghőbb részén át s olly türelmetlen volt minden élő lény közeledésekor, hogy illy esetben dühös gyorsasággal ugrott ki nedves fekhelyéről s borzasztó ordítás és bömbölés közt ostromlá a zárt hely falait. Szelidítése merő lehetlenné vált; mint kölyök került fogságba, de felnövekedvén két év alatt három órét ölte meg s a negyediket nyomorékká szaggatá. Ekkor tulajdonosa a Rajah kiadta halálítéletét, ennek végrehajtása azonban sok bajba és tömérdek lövésbe került, mert a vad bőrpánczélaról visszapatottak a golyók.

Midőn Keletindianak angol birtokba került Soondrebung nevű részét földmívelési czélokra osztották fel, a bombay-i tengerészethez tartozó s Calcuttában lakó több angol is kapott egy részt a vadonból, mintegy 12,000 holdat. Az angolok rögtön munkához láttak s 250 bennszülöttet béreltek az új vállalathoz. A roppant vadont azonban annyi tigris, párducz, leopard, medve, hyéna s egyéb fenevad lakta, hogy ezek ellen első szükségül tünt fel egy négyszögű kerített hely építése, hol a munkások éjente biztosságban legyenek a köröskörül esavargó s ordító vadaktól.

Egy alkalommal két ember épületfát vágni ment az erdőre s egy bengáliai királytigrisre bukkant. Egyikük fára kúszott fel hirtelen, a másik pedig a közeli folyóba rohant. A tigris ez utóbbit választá étvágya kielégítéseül, utána szökött s már-már körmeit nyújtá ki reá, midőn az úszó ember vízbe lebukással menté magát a fenyegető veszélytől. A víz felszínére ismét feltünőt újra üldözőbe vette a tigris s a kimerülés pontján álló szerencsétlen végső kísérletül másodszer is lebukott, de nem levén képes a víz alatt sokáig maradni, léhlés végett újra feljött, milly nagy és örvendetes volt azonban meglepetése, látván hogy a tigris nincs többé nyomában s hogy az üldöző üldözötté vált, mert a folyónak egy kiöntési mocsarából rhinoceros merült ki s a víz színén látott ismeretlen emberföt semmibe sem vevén, régi ellenségét a tigris támadta meg. Mi lett a harez vége, ezt emberünk nem várta be s első gondja volt a partra hason kimászni és itt a bokrok közt tovább kúszni mindaddig, mig egy fa teteje adott neki ohajtott menedéket. Innen azonban a harez színhelyére nem láthatott el s csak a két fenevadnak összevegyülő és el-elfülő bömbölését, később pedig a távozó tigris fájdalmas ordítását hallá, valamint hallá ezt társa is a másik fáról, honnan mindketten csak órák elteltével mertek leszállani. Kíváncsiságuk nem terjedt annyira, hogy a harez kimeneteléről tudomást szerezni menjenek — s midőn másnap több fegyveres angolt vezettek a hely színére, ezen a találkozásnak semmi nyoma sem volt látható, annyira, hogy az indiánok eladása utóbb hitre sem talált, annál kevésbé, mert az állítólagos esemény után rhinocerosnak hire sem volt az egész vidéken.

Időjártával, az erdő jókora területen kiirtatván, a művelhetővé tett föld közepén lakház épült s mellette egy nagy vízmedence, gyümölcsös és konyhakert, ol,

istálló, baromfi-udvar, eselédház s egyéb melléképület foglalt helyet, szóval két év múlva tökéletes gazdaság állt a vadonban, ellátva mindazon kényelemmel, mit India fővárosa nyújthat.

A calcuttai urak itt felváltva több időt töltöttek, hogy a gazdaság menetére felügyeljenek. Többi közt két hatalmas angol szelindeket is hoztak magukkal a ház őrei gyanánt. Egy éjjel a kutyák siralmas vonítással tudaták, hogy valami rendkívüli és ismeretlen tárgy tartja őket rettegésben. E szokatlan jeladásra Mr. L. rögtön kikelt ágyából s a ház kapuját kinyitván, a csillagfényes éj félhomályában egy sötét roppant tárgyat látott a medenceze felé mozogni. Első pillanatra bivalnak tartá, de hiszen a szarvasmarha éjtszakára mind el volt zárva s a kutyák egyre keservesen vonítottak. Mi csodaállat lehet ez? A vonítással mit sem törődve jött a medenceze széléig s ebből mohón oltá szomját. Mr. L. egy achromatic (szintelen) látcsőért ment vissza s ennek segélyével kivethető, hogy az éji vándor roppant rhinoceros. Belátva, hogy puskaesővel támadni itt hiú kísérlet lenne, erről lemondott s tervet készített, mi módon lehetne a veszélyes látogatótól menekülni. Ehhez képest másnap azonnal négy embert küldött le Calcuttába egy csolnokon, levéllel társaihoz, jönnének hozzá rögtön s hoznának magukkal egy hat fontos kurta csövű hajó-ágyút (carronade), mindennemű szükséges lökészlettel. Egyszersmind a fegyver céljáról is értesíté őket.

Pár nap alatt L. társai minden szükségessel ellátva megérkezének. A kartácsra töltött ágyút azon irányba helyezték el, honnan a vad inni jelent volt meg. Éjjeli 11 óra tájban a kutyák vonításának siralmas hangjaira L. és P. urak égő kanócczal mentek az ágyúhoz, várva a szörnyeteget, melly el is jött s midőn javában innék a medenczéből, Mr. L. reá sütötte az ágyút. Az erdőből vízhangzó dördület felriasztá a vadon lakóit, a rhinocerosnak azonban — midőn L. és P. a medenczéhez ovatosan közeledtek — nyoma sem volt látható s a földre boruló sötét éj gátlá a további vizsgálódást. Következő hajnalon egy bennszülött lelkendezve érkezett a házhoz s tor-kaszakadtából kiáltozá: „Ghindur mergier!“ a rhinoceros meg van ölve! — Rögtön kimentek a helyre, hova az ember vezeté őket s mintegy százhusz ölnyire a háztól ott találták egy bael fa alatt az élettelen állatot. Hulláját megvizsgálván kitént, hogy egy golyó veséjét járta át, egy másik pedig bal lapoczkája alá mélyen hatott be. Bőréből nagy nehezen néhány szijat vágtak ki, szívós testét pedig hyénáknak, sakáloknak és keselyűknek konczúl hagyták ott. (Angolból.)

A francia császár istállóiban nem kevesebb mint 850 ló áll, köztük a császár kedvencz paripája Philip, gyönyörű sötétepej mén, mellyet a párisiak lóföldötti tulajdonokkal ruháznak fel. Beszéli, hogy mielőtt trónra lépett volna a császár, egy izben szemlét tartva lovagolt s midőn a nemzeti zászló mellett haladt el, a ló földig hajtá fejét ez előtt. A színekben 275 hintó van, mellyek közt az államhintók rendkívül fényesek; egy pár közöttük olly dúsan van aranyozva, hogy ha esős időben használtatnék, tizezer forintba kerülne kiujítása. Láthatók továbbá itt az egyiptomi pasa által ajándékozott nyergek, mellyeknek mindegyike 100,000 forint

értékű. 260 egyén van az istállók körül alkalmazva, kiknek évi bére 600,000 forintra rüg — s külön esik még a lovakra fordított költség. Az istállók úgy vannak osztályozva, hogy minden istállóban a legmagasabb ló rekesze a középponton áll s mellette jobbra balra a többi rekesz, a lovak magasságához képest, úgy hogy az egész rendes mathematicai diagrammokat képez. I. Napoleon süvege, kardja s egyenruhájának egy része szintén ott látható.

Lóárverés.

Folyó 1859. évi május 2-án délelőtti 10 órakor a Pesthez $\frac{3}{4}$ óra távolságra fekvő káposztás-megyéri majorban, gróf Károlyi István úr méneses istálló helyiségében önkéntes árverés útján el fognak adatni:

- 2 darab kanca és 2 db herélt félvér betanított hátsó ló.
- 1 db telivér és 1 db félvér esődör.
- 2 db telivér és 5 db félvér anyakanca.
- 1 db kanca félvér és 3 db félvér herélt 4 éves csikó.
- 2 db telivér kanca, 12 db félvér kanca, 1 db telivér herélt és 5 db félvér herélt 3 éves csikó. — Továbbá
- 3 db telivér mén, 1 db telivér kanca, 7 db félvér kanca, és 3 db félvér herélt 2 éves csikó.
- 1 db telivér mén, 5 db félvér mén és 5 db félvér kanca egy éves csikó.

Bővebb utasítással szolgál a ménes helyiségében Házos György gyógykovács, hol a lovak is megtekinthetők és neveik mellett a kikiáltási ár megszemlélhető.

Lóverseny határnapok.

- B é c s : május 15. 17.
- P e s t : június 5., 7. és 9.
- L e m b e r g : június 18., 20., 22.
- K o l o z s v á r : július 26., 27., 28.

Németországi nevezetesebbek:

- B o r o s z l ó : június 1., 2., 3.
- B e r l i n : június 19., 20., 21., 22., 23., 24.
- P o s e n : július 1., 2.
- H a m b u r g : július 16., 17., 18.
- D o b e r a n : augusztus 5., 6., 8., 9., 10.
- B a d e n - B a d e n : sept. 3., 7., 10.

Nevezési zárnapok.

- Május 1.** — P e s t : Vadászverseny. (1. sz.) — B é c s : Gátverseny. (4. sz.)
- Május 3.** — B é c s : Császárdíj 50 arany. (4. sz.)
- Június 1.** — K o l o z s v á r : Első Császárdíj 500 arany. — 2-ik Császárdíj 300 a. (10. sz.)
- Június 6.** — P e s t : Batthyány-Hunyady-díj. (1. sz.)
- Június 7.** — P e s t : Eladó verseny. — Sándor-díj. (1. sz.)

T A R T A L O M :

Töredékek. — Tárogató. — Rhinocerosvadászat. — A francia császár istálló. — Lóárverés. — Lóverseny határnapok. — Nevezési zárnapok.

Megjelen e lap minden hó 10. 20. és 30-án legalább egy iven. Előfizetést elfogad a szerkesztőség (Pest, Szervita-tér 3 sz. 2-ik em.) egész évre 10 for. 50 kr., félévre 5 for. 25 kr. ausztr. értékben. Az 1857-ik és 1858-ki évfolyamok teljes példánya még kapható.

Tulajdonos kiadó és felelős szerkesztő Bérczy Károly.

Pest, 1859. Nyomatott Emich Gusztávnál. Barátok tere 7. sz.